

**WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 20 lipca 2021 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku w XV Wydziale Cywilnym w składzie:

Przewodniczący: Sędzia del. Marian Glembin

Protokolant: sekr. sąd. Natalia Kapuścińska

po rozpoznaniu na rozprawie

w dniu 6 lipca 2021 r. w Gdańsku

sprawy z powództwa [REDACTED] i [REDACTED]

przeciwko Bankowi [REDACTED] SA w Gdańsku

o ustalenie i zapłatę

I. ustala, że umowa kredytowa nr [REDACTED] z dnia 2 grudnia 2009 r. zawarta pomiędzy powodami [REDACTED] i [REDACTED] a poprzednikiem prawnym pozwanego [REDACTED] Bank SA w Gdańsku jest nieważna,

II. ustala, że koszty procesu obciążają w całości pozwanego Bank [REDACTED] SA w Gdańsku, pozostawiając referendarzowi sądowemu ich szczegółowe wyliczenie.

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 20 lipca 2021 roku

Pozwem z dnia 21 lutego 2019 roku wniesionym do Sądu Rejonowego Gdańsk- Południe w Gdańsku przez [REDAKTOWANE] i [REDAKTOWANE] przeciwko Bankowi [REDAKTOWANE] S.A. z siedzibą w Gdańsku powodowie wnieśli o ustalenie w całości nieważności umowy kredytu nr [REDAKTOWANE] zawartej w dniu 2 grudnia 2009 roku- na podstawie art. 58 k.c. w zw. z art. 189 k.p.c. albo unieważnienie w całości ww. umowy kredytu- na podstawie art. 12 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 roku o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym.

Ewentualnie, w przypadku nieuznania powyższego żądania za zasadne, powodowie wnieśli o zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów solidarnie kwoty 39.574,98 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty – wskutek uznania niektórych postanowień przedmiotowej umowy kredytu za abuzywne w rozumieniu art. 385¹ k.c. i tym samym bezskuteczne względem powodów.

Ponadto powodowie wnieśli o zasądzenie od pozwanego na ich rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu powodowie wskazali, że w dniu 2 grudnia 2009 roku zawarli z [REDAKTOWANE] Bankiem S.A. z siedzibą w Gdańsku (poprzednikiem prawnym pozwanego Bank [REDAKTOWANE] S.A. z siedzibą w Gdańsku) umowę kredytu nr [REDAKTOWANE] na kwotę 248.994,54 zł. Kredyt został udzielony na pokrycie części kosztów zakupu nieruchomości mieszkalnej.

Powodowie podnieśli, iż w treści umowy nie podano wysokości kwoty kredytu w walucie indeksowanej CHF. Zdaniem powodów nie doszło do ustalenia wysokości kursu dla pary walut CHF/PLN w umowie, wskazano jednak sposób ustalenia kwoty kredytu w tej walucie. Powodowie wskazali, iż nie otrzymali z tytułu zawartej umowy żadnej wypłaty we frankach szwajcarskich.

Powodowie zarzucili, iż postanowienia: § 1 ust. 1 *in fine*, § 2 ust. 2 *in fine*, § 10 ust. 8 oraz § 17 umowy kredytu nr 76036583 zawartej w dniu 2 grudnia 2009 roku należy uznać za abuzywne w rozumieniu art. 385¹ k.c. i tym samym bezskuteczne wobec powodów.

Powodowie wskazali, iż od dnia 16 grudnia 2009 do 19 listopada 2018 dokonali wpłat na poczet spłaty kredytu w łącznej kwocie 183.851,94 zł. W ocenie powodów rzeczywista kwota kredytu obliczona metodą odtworzenia wyliczenia rat kapitałowo – odsetkowych przy

uwzględnieniu bezskuteczności klauzul abuzywnych wynosi 144.276,96 zł, a zatem porównanie obu wartości daje nadpłatę dokonaną przez powodów na rzecz pozwanego kwoty 39.574,98 zł – której zasądzenie powodowie domagają się w żądaniu ewentualnym pozwu.

W odpowiedzi na pozew z dnia 24 kwietnia 2019 roku pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości, w tym również roszczenia ewentualnego, oraz zasądzenie od powodów solidarnie na rzecz pozwanego zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, z uwzględnieniem uiszczonej opłaty skarbowej od złożonego dokumentu pełnomocnictwa.

W uzasadnieniu odpowiedzi na pozew pozwany wskazał, iż w jego ocenie zakwestionowane w pozwie klauzule są w pełni skuteczne, a umowa kredytu ważna. Jednocześnie, w przypadku uznania za niewiążące jakichkolwiek z zapisów umowy kredytu w ocenie pozwanego ich miejsce bezsprzecznie powinny zająć reguły wynikające z przepisów dyspozytywnych i ustalonych zwyczajów, co winno skutkować rozliczeniem kredytu według kursów rynkowych.

Zdaniem pozwanego pozew wniesiony po blisko 10 latach od zawarcia umowy jest *de facto* próbą uniknięcia negatywnych skutków zmiany kursu CHF/PLN, nie zaś rzeczywistą treścią nawiązanego przez strony stosunku prawnego, czy też jego zgodnością z celem, jaki przyświecał powodom w momencie zawierania umowy.

Pozwany zarzucił, iż powodowie nie posiadają interesu prawnego w żądaniu ustalenia, albowiem przysługuje im dalej idące powództwo oparte na przesłankach opisanych w pozwie – a więc roszczenie o zapłatę rzekomo nienależnych albo nadpłaconych rat kredytu. Zdaniem pozwanego niekwestionowany jest pogląd, iż brak jest interesu prawnego, jeżeli interes ten nie może być zaspokojony w innym postępowaniu.

Ponadto pozwany podniósł zarzut przedawnienia roszczeń powoda. W ocenie pozwanego miesięczne raty uiszczane przez powoda stanowią świadczenia okresowe, które zgodnie z art. 118 k.c. przedawniają się w terminie trzech lat.

Pozwany wskazał, iż ostateczny kształt zawartej przez strony umowy kredytu był efektem negocjacji stron i indywidualnych uzgodnień. Ponadto pozwany stanął na stanowisku, iż powodowie mogli także wpływać na kształt umowy w trakcie jej wykonywania. Pozwany podniósł, iż przed złożeniem wniosku kredytowego doradca przedstawił powodom ofertę kredytową pozwanego, wyjaśniając na czym polegają i czym się od siebie różnią poszczególne kredyty hipoteczne oraz jakie ryzyka wiążą się z ich zawarciem. Powodom miała zostać

przedstawiona oferta kredytu hipotecznego w złotych polskich, z której mieli oni świadomie zrezygnować. Powodowie mieli także zostać poinformowani o ryzykach związanych z zaciąganiem kredytu hipotecznego indeksowanego kursem waluty obcej. Zdaniem pozwanego stosowne oświadczenia w tym względzie zostały podpisane przez powodów w dniu 16 września 2009 roku, ponadto stosowna informacja znalazła się także we wniosku kredytowym oraz w umowie kredytu. Ponadto zdaniem pozwanego na etapie przedkontraktowym prezentowano klientom, w tym powodom symulacje, w których przedstawiono między innymi wysokość raty w różnych walutach, w tym porównanie wysokości raty kredytu w złotych do raty kredytu zaciągniętego w walucie. Klientom miały być także prezentowane wykresy obrazujące zmiany kursu złotego w stosunku do walut CHF, EUR i USD w ciągu ostatnich trzech lat, jak również symulacje dotyczące hipotetycznego wzrostu wysokości miesięcznej raty w przypadku zwiększenia wyrażonej w PLN równowartości zadłużenia, spowodowanego wzrostem kursu CHF/PLN o 20%. Klienci mieli również otrzymywać ulotki informacyjne, informujące o tym, że wysokość zadłużenia może ulegać wahaniom na skutek zmiany kursu waluty, do której indeksowany jest kredyt a także informację o ryzyku stopy procentowej.

Pozwany stanął na stanowisku, iż zamiarem powodów było zaciągnięcie kredytu walutowego indeksowanego kursem CHF. Pozwany wskazał także, że powodowie mieli możliwość zapoznania się z umową kredytu na etapie poprzedzającym jej zawarcie, co potwierdza między innymi podpisanie przez powoda oświadczenia o przedstawieniu wzorców umownych.

Postanowieniem z dnia 13 września 2019 roku (wydanym w sprawie o sygn. akt I C 545/19) Sąd Rejonowy Gdańsk – Południe w Gdańsku postanowił sprawdzić wartość przedmiotu sporu i ustalić ją na kwotę 248.994,54 zł oraz uznać się niewłaściwym rzeczowo i przekazać sprawę Sądowi Okręgowemu w Gdańsku.

Pismem z dnia 3 czerwca 2020 roku powodowie wnieśli o udzielenie zabezpieczenia do dnia uprawomocnienia się orzeczenia kończącego w niniejszej sprawie poprzez:

1. wstrzymanie obowiązku dokonywania przez powodów spłat kredytu w wysokości i terminach wynikających z umowy kredytu,
2. zakazanie pozwanemu:
 - a) złożenia oświadczenia o wypowiedzeniu umowy kredytu,
 - b) naliczania odsetek karnych, umownych, ustawowych lub jakichkolwiek innych za opóźnienie w płatności rat kredytu,

- c) przekazywania informacji o „zaległościach” wynikających z faktu zaprzestania płatności rat kredytu przez powodów do Biura Informacji Kredytowej, Bankowego Rejestru lub innych biur informacji zawierających dane o dłużnikach.

Postanowieniem z dnia 16 czerwca 2020 roku Sąd Okręgowy w Gdańsku oddalił wniosek strony powodowej o zabezpieczenie roszczenia. Orzeczenie to jest prawomocne.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Bank [REDAKT] S.A. w Gdańsku jest następcą prawnym [REDAKT] Bank S.A. z siedzibą w Gdańsku.

Okoliczność bezsporna.

W dniu 15 października 2015 roku małżonkowie [REDAKT] [REDAKT] i [REDAKT] [REDAKT] złożyli wniosek o udzielenie kredytu hipotecznego w [REDAKT] Banku S.A. w Gdańsku. Kredyt miał być przeznaczony na zakup domu z rynku wtórnego.

Powodowie podjęli decyzję o ubieganiu się o kredyt indeksowany do waluty CHF z tego powodu, iż nie mieli zdolności kredytowej do zaciągnięcia kredytu w PLN.

Powodowie korzystali z usług pośrednika kredytowego – [REDAKT] [REDAKT], prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą [REDAKT] [REDAKT] [REDAKT] [REDAKT].

Na dzień złożenia wniosku powód [REDAKT] [REDAKT] był zatrudniony w oparciu o umowę o pracę w [REDAKT] [REDAKT] sp. z o.o. w Opolu, a ponadto prowadził działalność gospodarczą związaną z działalnością rachunkowo – księgową i doradztwem. Powódka [REDAKT] [REDAKT] nie osiągała wówczas dochodów.

Aktualnie powód [REDAKT] [REDAKT] prowadzi działalność gospodarczą w zakresie usług księgowych, zaś [REDAKT] [REDAKT] prowadzi działalność gospodarczą w zakresie usług biurowych i muzycznych.

Dowód: wniosek o udzielenie kredytu hipotecznego nr [REDAKT] z dnia 15.10.2009 r., k. 152 – 157; przesłuchanie świadka [REDAKT] [REDAKT] – [REDAKT] na rozprawie przed Sądem Rejonowym w Żarach w dniu 18 lutego 2020 roku, k. 675 – 675v; transkrypcja protokołu rozprawy z dnia 18.02.2020 r., k. 764 – 768; wydruk z CEIDG – [REDAKT] [REDAKT] [REDAKT] [REDAKT] k. 182; przesłuchanie świadka [REDAKT] [REDAKT] na rozprawie przed Sądem Rejonowym w Żarach w dniu 18 lutego 2020 roku, k. 675v – 676; transkrypcja protokołu rozprawy z dnia 18.02.2020 r., k. 768 – 772; przesłuchanie powoda [REDAKT] [REDAKT] na

rozprawie w dniu 6 lipca 2021 roku, k. 824 – 826; przesłuchanie powódki [REDACTED] [REDACTED]
na rozprawie w dniu 6 lipca 2021 roku, k. 826 – 827;

Na etapie ubiegania się o kredyt powodowie podpisali szereg oświadczeń, do których należały:

- oświadczenie, iż przedstawiono im ofertę kredytu hipotecznego w złotych polskich oraz że wybrali kredyt w walucie polskiej będąc uprzednio poinformowanym o ryzykach związanych z zaciągnięciem takiego kredytu,
- oświadczenie, że zostali poinformowani przez [REDACTED] Bank S.A. o ryzyku stopy procentowej w przypadku kredytów o zmiennej stopie procentowej,
- zawiadomienie dotyczące prawa odstąpienia od umowy,
- oświadczenie o ujawnieniu agencji pośredniczącej w pozyskiwaniu klientów banku,
- oświadczenie o dostarczeniu wzorców umownych.

Podpisanie powyższych oświadczeń było warunkiem niezbędnym do zawarcia umowy kredytu i uzyskania kapitału kredytu. Poza powyższymi oświadczeniami, których treść nie była omawiana z powodami, brak jest informacji o tym, aby przedstawiciel banku poinformował w sposób należyty kredytobiorców o ryzyku związanym z zawarciem umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej.

Pośrednik finansowy przedstawiał powodom kredyt indeksowany do waluty CHF jako jeden z najlepszych kredytów na rynku. Przedstawiono powodom wykresy obrazujące wahania kursu CHF sprzed 2-3 lat od zawarcia umowy. Powodowie nie zostali poinformowani o tym, iż kurs CHF może radykalnie wzrosnąć i jakie będą konsekwencje takiego wzrostu.

Dowód: oświadczenia, k. 158 – 160; zawiadomienia, k. 161 – 162; oświadczenia, k. 163 – 164; oświadczenie, k. 165; zeznania świadka [REDACTED] [REDACTED] na rozprawie w dniu 26 listopada 2019 roku, k. 473 – 474; zeznania świadka [REDACTED] [REDACTED] na rozprawie w dniu 26 listopada 2019 roku, k. 475 – 476; przesłuchanie świadka [REDACTED] [REDACTED] – [REDACTED] na rozprawie przed Sądem Rejonowym w Żarach w dniu 18 lutego 2020 roku, k. 675 – 675v; transkrypcja protokołu rozprawy z dnia 18.02.2020 r., k. 764 – 768; przesłuchanie powoda [REDACTED] [REDACTED] na rozprawie w dniu 6 lipca 2021 roku, k. 824 – 826; przesłuchanie powódki [REDACTED] [REDACTED] na rozprawie w dniu 6 lipca 2021 roku, k. 826 – 827;

Standardowa procedura udzielania kredytu w banku rozpoczynała się od zapoznania się przez przedstawiciela banku z potrzebami i oczekiwaniami klienta, następnie następowało badanie zdolności kredytowej klienta na podstawie przedstawionych przez niego dokumentów

dotyczących osiąganego dochodu. Następnie przedstawiano klientowi oferty, które są dla niego dostępne i klient wybierał jedną z nich. Po podjęciu decyzji wysyłano wniosek do banku, który rozpatrywał go i udzielał informacji zwrotnej czy wniosek akceptuje czy odrzuca.

Dowód: przesłuchanie świadka [REDAKTOWANO] [REDAKTOWANO] – [REDAKTOWANO] na rozprawie przed Sądem Rejonowym w Żarach w dniu 18 lutego 2020 roku, k. 675 – 675v; transkrypcja protokołu rozprawy z dnia 18.02.2020 r., k. 764 – 768;

W dniu 2 grudnia 2009 roku pomiędzy [REDAKTOWANO] Bankiem S.A. w Gdańsku z [REDAKTOWANO] [REDAKTOWANO] i [REDAKTOWANO] [REDAKTOWANO] doszło do zawarcia umowy kredytu nr [REDAKTOWANO].

Mimo prowadzenia działalności gospodarczej przez [REDAKTOWANO] [REDAKTOWANO] powodowie zawarli umowę kredytu działając jako konsumenci w rozumieniu art. 22¹ k.c.

Działalność gospodarcza prowadzona przez [REDAKTOWANO] [REDAKTOWANO] jest zarejestrowana pod adresem nieruchomości położonej w [REDAKTOWANO] [REDAKTOWANO] – a więc nieruchomości nabytej przez powodów z środków uzyskanych na podstawie umowy kredytu. Jednakże powód [REDAKTOWANO] [REDAKTOWANO] prowadzi działalność gospodarczą pod innym adresem niż została ona zarejestrowana – w miejscowości [REDAKTOWANO]. Oznacza to, iż przedmiotowa nieruchomość nie była wykorzystywana przez powodów w celu prowadzenia działalności gospodarczej, a jedynie w celach mieszkalnych.

W procesie zawierania umowy uczestniczyła [REDAKTOWANO] [REDAKTOWANO] – [REDAKTOWANO], będąca pracownikiem w [REDAKTOWANO] [REDAKTOWANO] [REDAKTOWANO] [REDAKTOWANO] oraz [REDAKTOWANO] [REDAKTOWANO], prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą [REDAKTOWANO]. Osoby te występowały jako pośrednicy finansowi – wypełnili i wysłali do [REDAKTOWANO] Banku wniosek powodów o udzielenie kredytu, a następnie w imieniu [REDAKTOWANO] Banku S.A. zawarli z powodami umowę kredytu nr 76036583.

Dowód: umowa kredytu nr [REDAKTOWANO] dnia 2.12.2009 r. wraz z załącznikami, k. 29 – 44; załącznik do umowy kredytu: tabela prowizji i opłat bankowych dla kredytów hipotecznych, k. 179; przesłuchanie świadka [REDAKTOWANO] [REDAKTOWANO] – [REDAKTOWANO] na rozprawie przed Sądem Rejonowym w Żarach w dniu 18 lutego 2020 roku, k. 675 – 675v; transkrypcja protokołu rozprawy z dnia 18.02.2020 r., k. 764 – 768; wydruk z CEIDG – [REDAKTOWANO] [REDAKTOWANO] k. 182; przesłuchanie świadka [REDAKTOWANO] [REDAKTOWANO] na rozprawie przed Sądem Rejonowym w Żarach w dniu 18 lutego 2020 roku, k. 675v – 676; transkrypcja protokołu rozprawy z dnia 18.02.2020 r., k. 768 – 772; przesłuchanie powoda [REDAKTOWANO] [REDAKTOWANO] na

rozprawie w dniu 6 lipca 2021 roku, k. 824 – 826; przesłuchanie powódki [REDAKTOR] [REDAKTOR]
na rozprawie w dniu 6 lipca 2021 roku, k. 826 – 827;

Kwota kredytu wynosiła 248.994,54 zł. Kredyt był indeksowany kursem CHF. Na kwotę kredytu składały się:

- kwota pozostawiona do dyspozycji kredytobiorcy w wysokości 240.000,00 zł przeznaczona na pokrycie części kosztów zakupu nieruchomości mieszkalnej o powierzchni 1,400,00 m², położonej w [REDAKTOR] [REDAKTOR] (woj. lubuskie) przy ul. Piaskowej 9,
- kwota należnej prowizji z tytułu udzielenie kredytu w wysokości 1.443,20 zł,
- koszty z tytułu ubezpieczenia od ryzyka utraty pracy w wysokości 5.323,50 zł,
- koszty z tytułu ubezpieczenia na życie oraz na wypadek trwałej i całkowitej niezdolności do pracy w wysokości 1.693,84 zł,
- opłata z tytułu wyceny nieruchomości w wysokości 300,00 zł,
- koszty związane z ustanowieniem przez Bank hipoteki w wysokości 234,00 zł.

W umowie wskazano, iż w dniu wypłaty saldo jest wyrażane w walucie, do której indeksowany jest kredyt według kursu kupna waluty, do której indeksowany jest kredytu podanego w tabeli kursów kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez [REDAKTOR] [REDAKTOR] Bank S.A., a następnie saldo walutowe jest przeliczane dziennie na złote polskie według kursu sprzedaży waluty, do której indeksowany jest kredyt, podanego w tabeli kursów kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez [REDAKTOR] [REDAKTOR] Bank S.A. W praktyce oznacza to, iż w dniu zawarcia umowy kredytu kredytobiorcy nie znali ostatecznej wysokości zadłużenia, a jedynie kwotę kredytu.

Dowód: umowa kredytu nr [REDAKTOR] z dnia 2.12.2009 r. wraz z załącznikami, k. 29 – 44; zaświadczenie, k. 45 – 45v; wniosek o wypłatę, k. 191; pismo, k. 192; tabela, k. 193; przesłuchanie świadka [REDAKTOR] [REDAKTOR] – [REDAKTOR] na rozprawie przed Sądem Rejonowym w Żarach w dniu 18 lutego 2020 roku, k. 675 – 675v; transkrypcja protokołu rozprawy z dnia 18.02.2020 r., k. 764 – 768;

Splata kredytu wraz z odsetkami miała nastąpić w 360 równych miesięcznych ratach kapitałowo – odsetkowych. Rozliczenie każdej wpłaty dokonanej przez kredytobiorcę miało następować z datą wpływu środków do banku, według kursu sprzedaży waluty, do której jest indeksowany kredyt, podanego w tabeli kursów kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych

udzielonych przez ██████████ Bank S.A. obowiązującego w dniu wpływu środków do banku. Do umowy dołączono harmonogram spłat kredytu.

Stosownie do § 17 umowy kredytu do rozliczenia transakcji wypłat i spłat kredytu stosowano odpowiednie kursy kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez ██████████ Bank S.A. dla waluty, do której indeksowany jest kredyt obowiązujące w dniu dokonania transakcji. Kursy kupna określa się jako średnie kursy złotego do danych walut ogłoszone w tabeli kursów średnich NBP minus marża kupna, zaś kursy sprzedaży określa się jako średnie kursy złotego do danych walut ogłoszone w tabeli kursów średnich NBP plus marża sprzedaży. Do wyliczenia kursów kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez ██████████ Bank S.A. stosowano kursy złotego do danych walut ogłoszone w tabeli kursów średnich NBP w danym dniu roboczym skorygowane o marżę kupna/sprzedaży ██████████ Banku S.A. Obowiązujące w danym dniu roboczym kursy kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez ██████████ Bank S.A. walut zawartych w ofercie banku określona są przez bank po godzinie 15:00 poprzedniego dnia roboczego i wywieszone w siedzibie Banku oraz publikowane na stronie internetowej ██████████ Banku S.A.

Powodowie spłacali kredyt w walucie polskiej. Jednakże powodowie wiedzieli, iż istnieje możliwość spłaty kredytu bezpośrednio w walucie CHF.

Dowód: umowa kredytu nr ██████████ z dnia 2.12.2009 r. wraz z załącznikami, k. 29 – 44; zaświadczenie sporządzone przez Bank ██████████ S.A. w Gdańsku wraz z wnioskiem o jego wydanie, k. 47 – 49; zestawienie, k. 50 – 53v; tabela, k. 193; przesłuchanie powoda ██████████ ██████████ na rozprawie w dniu 6 lipca 2021 roku, k. 824 – 826;

Tabela walutowa Banku ██████████ Bank była tworzona w dwóch etapach: pierwszy to wyliczenie marż kupna/sprzedaży dla trzech par walutowych, które są w tej tabeli (w tym CHF/PLN). Marża kupna/sprzedaży, czyli spread odzwierciedlał ryzyko na danym instrumencie finansowym. Jego wartość była zmienna w ciągu dnia. Marże wyznaczano każdego ostatniego roboczego dnia miesiąca na podstawie oficjalnych tabel kursowych pięciu banków, które działają w Polsce (Bank Pekao S.A., Bank PKO BP S.A., Santander Bank S.A., Bank Millennium S.A., Bank Citihandlowy). Tego dnia są brane do wyliczeń oddzielnie kursy kupna i kursy sprzedaży z wymienionych tabel. Dane te są uśredniane arytmetycznie. Wyliczone wartości są następnie odejmowane od odpowiednich kursów średnich NBP ogłoszonych dzień wcześniej. W ten sposób wyliczało się marżę kupna/sprzedaży banku na cały miesiąc następny i wartości te były stałe przez cały miesiąc. Drugi etap to bieżące wyliczanie tabeli kursowej dla klientów. Była ona wyliczana na podstawie kursu średniego NBP z dnia tworzenia tabeli. Od

tego kursu odpowiednio odejmowano/dodawano marże wyliczone powyżej. Tabela obowiązywała dopiero następnego dnia i wartości wyliczone nie podlegały żadnym zmianom.

Klienci banku nie mieli wpływu na ustalanie kursu sprzedaży i zakupu waluty. Ponadto klienci banku nie mieli możliwości kupna/sprzedaży waluty przeznaczonej na spłatę kredytu po kursie średnim NBP.

Dowód: umowa kredytu nr [REDAKTOWANE] z dnia 2.12.2009 r. wraz z załącznikami, k. 29 – 44; pisemne zeznania świadka [REDAKTOWANE] [REDAKTOWANE], k. 561 – 564; przesłuchanie świadka [REDAKTOWANE] [REDAKTOWANE] – [REDAKTOWANE] na rozprawie przed Sądem Rejonowym w Żarach w dniu 18 lutego 2020 roku, k. 675 – 675v; transkrypcja protokołu rozprawy z dnia 18.02.2020 r., k. 764 – 768; przesłuchanie świadka [REDAKTOWANE] [REDAKTOWANE] na rozprawie przed Sądem Rejonowym w Żarach w dniu 18 lutego 2020 roku, k. 675v – 676; transkrypcja protokołu rozprawy z dnia 18.02.2020 r., k. 768 – 772;

Oprocentowanie kredytu było zmienne. Na dzień sporządzenia umowy wynosiło 5,09% w skali roku i stanowiło sumę marży banku niezmiennej w okresie trwania umowy w wysokości 3,50% oraz aktualnie obowiązującego indeksu L3 oraz 1,25 punktu procentowego. Po przedstawieniu w banku odpisu z księgi wieczystej zawierającej prawomocny wpis hipoteki na rzecz banku oraz prawa oznaczonych osób do nieruchomości oprocentowanie kredytu będzie obniżone o 1,250 punkt procentowy.

Odsetki naliczane były dziennie, od pozostałej do spłaty kwoty wykorzystanego kredytu, według aktualnej stopy procentowej począwszy od dnia wypłaty kredytu w całości lub w części do dnia poprzedzającego jego całkowitą spłatę włącznie.

W razie dokonania zapłaty całości lub części raty lub innej należności banku wynikającej z umowy po upływie terminu płatności kredytobiorca zobowiązany był do zapłaty odsetek za każdy dzień opóźnienia od kwoty kredytu niespłaconej w terminie wymagalności. Stopa odsetek za opóźnienie na dzień sporządzenia umowy wynosiła 10,98% w skali roku. Stopa odsetek była zmienna i zależała od poziomu podstawowych stóp procentowych właściwych dla danej waluty, poziomu rezerw obowiązkowych ustalanych dla banków przez NBP oraz poziomu oprocentowania lokat międzybankowych.

Całkowity koszt kredytu na dzień sporządzenia umowy wynosił kwotę 190.358,65 zł, a rzeczywista roczna stopa oprocentowania wynosiła 4,77%.

Dowód: umowa kredytu nr [REDAKTOWANE] z dnia 2.12.2009 r. wraz z załącznikami, k. 29 – 44; zaświadczenie sporządzone przez Bank [REDAKTOWANE] S.A. w Gdańsku wraz z wnioskiem o jego wydanie.

k. 47 – 49; załącznik do umowy kredytu: tabela prowizji i opłat bankowych dla kredytów hipotecznych, k. 179; tabela, k. 193;

Jako prawne zabezpieczenie spłaty kredytu ustanowiono hipotekę kaucyjną w złotych polskich do kwoty stanowiącej 170% kwoty kredytu, cesję na rzecz banku wierzytelności z tytułu ubezpieczenia nieruchomości oraz ubezpieczenia.

Dowód: umowa kredytu nr [REDAKTOWANE] z dnia 2.12.2009 r. wraz z załącznikami, k. 29 – 44;

W [REDAKTOWANE] Banku S.A. w Gdańsku obowiązywały standardowe wzory umowne, z których korzystano przy zawieraniu umów z klientami. Nie istniała możliwość indywidualnego uzgodnienia poszczególnych postanowień umowy. Jeżeli pojawiały się wnioski klientów o możliwość negocjacji postanowień umowy były one odrzucane przez bank. Powodowie nie mieli możliwości negocjacji postanowień umowy.

Sytuacje, kiedy klient mógł otrzymać tekst umowy przed jej podpisaniem były rzadkie, zazwyczaj klienci zapoznawali się z umową bezpośrednio przed jej podpisaniem. Powodowie nie otrzymali projektu umowy „do domu” w celu dokładnego zapoznania się z jej treścią. Powodowie zapoznali się z treścią umowy bezpośrednio przed jej podpisaniem.

Dowód: zeznania świadka [REDAKTOWANE] [REDAKTOWANE] na rozprawie w dniu 26 listopada 2019 roku, k. 475 – 476; przesłuchanie świadka [REDAKTOWANE] [REDAKTOWANE] – [REDAKTOWANE] na rozprawie przed Sądem Rejonowym w Żarach w dniu 18 lutego 2020 roku, k. 675 – 675v; transkrypcja protokołu rozprawy z dnia 18.02.2020 r., k. 764 – 768; przesłuchanie świadka [REDAKTOWANE] [REDAKTOWANE] na rozprawie przed Sądem Rejonowym w Żarach w dniu 18 lutego 2020 roku, k. 675v – 676; transkrypcja protokołu rozprawy z dnia 18.02.2020 r., k. 768 – 772; przesłuchanie powoda [REDAKTOWANE] [REDAKTOWANE] na rozprawie w dniu 6 lipca 2021 roku, k. 824 – 826;

W dniu 12 października 2010 roku powód [REDAKTOWANE] [REDAKTOWANE] złożył do Banku pisma zawierające oświadczenie o rezygnacji z kontynuacji ubezpieczenia na życie oraz na wypadek trwałej i całkowitej niezdolności do pracy zawartego w dniu podpisania umowy kredytowej oraz oświadczenie o rezygnacji z kontynuacji ochrony ubezpieczeniowej od ryzyka utraty stałego źródła dochodu wskutek utraty pracy zawartej w dniu podpisania umowy kredytowej.

Dowód: rezygnacja z dnia 12.10.2010 r., k. 180 – 181;

Według stanu na dzień 19 listopada 2018 roku powodowie wpłacili na rzecz Banku kwotę 183.851,94 zł, co w przeliczeniu na CHF wynosi 52.544,34 CHF. Oznacza to, iż do spłaty pozostało 238.897,82 zł, co odpowiada 62.722,81 CHF.

Dowód: tabelle, k. 46; zaświadczenie sporządzone przez Bank [REDACTED] S.A. w Gdańsku wraz z wnioskiem o jego wydanie, k. 47 – 49; zestawienie, k. 50 – 53v; przesłuchanie powoda [REDACTED] [REDACTED] na rozprawie w dniu 6 lipca 2021 roku, k. 824 – 826;

Sąd zważył, co następuje:

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie materiału dowodowego przedstawionego przez strony niniejszego postępowania oraz na podstawie zeznań świadków i przesłuchania strony powodowej. Sąd ocenił wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału (art. 233 § 1 k.p.c.).

Dokumentom urzędowym Sąd przyznał domniemanie przewidziane w art. 244 § 1 k.p.c., nie znajdując podstaw, by kwestionować ich wiarygodność, tym bardziej, że nie były one podważane przez strony. Na potrzeby rekonstrukcji stanu faktycznego posłużono się również zebranymi w sprawie dokumentami prywatnymi, którym przyznano domniemanie przewidziane w art. 245 k.p.c. Dokumenty te nie były bowiem kwestionowane co do ich prawdziwości i nie budziły wątpliwości Sądu co do ich wiarygodności. Dokumenty niepowołane w ustaleniach stanu faktycznego Sąd uznał za nieprzydatne dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy.

Sąd przeprowadził dowód z zeznań świadków [REDACTED] [REDACTED] oraz [REDACTED] [REDACTED] na okoliczność umowy kredytu łączącej strony, informacji udzielanych powodom przy jej zawieraniu, w tym indywidualnych uzgodnień poczynionych przez stronę, dokumentów przekazanych powodom, zasad udzielania kredytu, jego wypłaty oraz sposobu ustalania kursu walut. Sąd przeprowadził dowód z przesłuchania w drodze pomocy sądowej świadków [REDACTED] [REDACTED] oraz [REDACTED] [REDACTED] – [REDACTED] na okoliczność podpisania umowy kredytu łączącej strony, informacji udzielanych powodom przy zawieraniu umowy, w tym indywidualnych uzgodnień czynionych przez strony, dokumentów przekazywanych powodom, zasad udzielania kredytu, jego wypłaty, spłaty oraz sposobu ustalania kursu walut. Sąd przeprowadził dowód z przesłuchania na piśmie świadka [REDACTED] [REDACTED] na okoliczność wysokości spreadu ustanowionego przez pozwaną, sposobu określania kursów walut wykorzystywanego przy ustalaniu spłat rat kredytu, sposobu ustalania marży przez bank, elementów procesu związanego z udzielaniem kredytów w CHF.

Sąd ocenił zeznania świadka [REDACTED] [REDACTED] za wiarygodne, jednakże przydatne jedynie w części, albowiem świadek nie kojarzyła nazwiska powodów ani nie uczestniczyła w procesie przyjmowania wniosków. Przeprowadzenie niniejszego dowodu pozwoliło natomiast na ustalenie ogólnych obowiązków związanych z procesem zawierania umowy ciężących na

doradcach kredytowych, możliwości negocjacji postanowień umowy oraz konieczności podpisania stosownych oświadczeń przez kredytobiorcę.

Sąd ocenił zeznania świadka [REDAKTOWANO] [REDAKTOWANO] za wiarygodne, jednakże na gruncie niniejszej sprawy przydatne jedynie w części, albowiem świadek nie pamiętała jak wyglądała oferta kredytów hipotecznych w 2009 roku, nie zajmowała się przygotowaniem umów, nie знаła oferty kredytów hipotecznych w tym okresie oraz nie uczestniczyła w procesie zawierania umowy z powodami. Zeznania świadka pozwoliły jednak na ustalenie, iż umowy kredytu były rzadko przesyłane klientom przed ich podpisaniem oraz że umowy te nie odbiegały od wyznaczonego standardu, a ponadto, iż bez podpisania oświadczenia o ryzykach kursowych nie było możliwości uruchomienia kredytu.

Sąd ocenił zeznania świadka Marka Cherubina jako wiarygodne, spójne i logiczne. Przeprowadzenie niniejszego dowodu pozwoliło na ustalenie sposobu tworzenia tabeli walutowej przez bank, ustalenie czym są kursy NBP oraz możliwości nabycia waluty na spłatę po kursie średnim NBP, przyczyn występowania różnic pomiędzy kursem kupna i sprzedaży, czym jest spread i w jaki sposób był on ustalany oraz sposobu pozyskiwania waluty przez bank. Z uwagi na fakt, iż świadek nie pracował na stanowisku doradcy klienta nie miał on wystarczającej wiedzy na temat przebiegu procedury udzielania kredytu, przede wszystkim w zakresie informacji, które powinny być udzielone klientom banku. Świadek nie brał także udziału w procedurze udzielania kredytu powodom, a zatem nie miał wiedzy przydatnej do ustalenia okoliczności faktycznych niniejszej sprawy.

Zeznania świadka [REDAKTOWANO] [REDAKTOWANO] – [REDAKTOWANO] Sąd uznał za wiarygodne, jednakże przydatne jedynie w części, albowiem świadek nie pamiętała szczegółów dotyczących procedury zawierania umowy kredytu z powodami. Przeprowadzenie niniejszego dowodu pozwoliło na ustalenie ogólnego przebiegu procedury zawierania umowy kredytu dla [REDAKTOWANO] Banku S.A., w tym zakresu informacji udzielanych klientom. W tym miejscu warto podkreślić, iż świadek nie pamiętała jakich informacji udzielała powodom na etapie zawierania umowy oraz czy przedstawiała im ofertę kredytu w walucie polskiej. Świadek wskazała, iż nie przypomina sobie, aby istniała możliwość indywidualnego uzgadniania postanowień umowy kredytu a ponadto stwierdziła, że klienci nie mieli wpływu na ustalanie kursu sprzedaży i zakupu waluty. Świadek nie potrafiła wskazać, czy udzieliła powodom szczegółowych informacji na temat ryzyka związanego z zawarciem umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej, czy jedynie przedłożyła im do podpisania stosowne oświadczenia.

Sąd uznał zeznania świadka [REDAKTOWANE] [REDAKTOWANE] za wiarygodne i logiczne, jednakże na potrzeby niniejszej sprawy przydatne jedynie w części, albowiem świadek nie pamiętał okoliczności zawierania umowy kredytu z powodami i nie potrafił opisać przebiegu procedury zawarcia umowy kredytu z powodami, w tym w szczególności informacji im udzielonych. Na gruncie niniejszej sprawy znaczenie miał fakt, iż świadek nie przypominał sobie, aby istniała możliwość indywidualnego uzgadniania postanowień umowy kredytu z klientami, ponadto świadek wskazał, iż klienci nie mieli wpływu na ustalanie kursu sprzedaży i zakupu waluty. Ponadto dla ustalenia stanu faktycznego w niniejszej sprawie znaczenie miał także fakt, iż świadek uczestniczący w procesie zawierania umowy z klientami nie potrafił wskazać, czy za wyjątkiem przedłożenia powodom do podpisania oświadczeń dotyczących ryzyka kursowego oraz innych ryzyk związanych z zawarciem umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej informowano powodów o tych ryzykach i wyjaśniano im konsekwencje zawarcia umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej.

Sąd przeprowadził dowód z przesłuchania stron postępowania w trybie art. 303 k.p.c. i 304 k.p.c. na okoliczność ustalenia, czy powództwo powodów zasługuje na uwzględnienie.

Przeprowadzenie dowodu z przesłuchania powoda [REDAKTOWANE] [REDAKTOWANE] pozwoliło na ustalenie celu kredytu, waluty, w której powodowie spłacali kredyt, przyczyn zawarcia umowy kredytu indeksowanego do waluty CHF, możliwości negocjacji postanowień umowy, możliwości wcześniejszego zapoznania się z treścią umowy, zakresu informacji udzielonych powodom przez pośrednika finansowego, który uczestniczył w imieniu banku w procesie zawierania umowy, konieczności podpisania oświadczeń oraz świadomości powodów co do skutków unieważnienia umowy kredytu.

Przeprowadzenie dowodu z przesłuchania powódki [REDAKTOWANE] [REDAKTOWANE] pozwoliło na ustalenie świadomości powodów co do skutków ewentualnego unieważnienia umowy kredytu, przyczyn zawarcia umowy kredytu przez powodów, przyczyn wyboru kredytu indeksowanego do waluty CHF, zakresu informacji udzielonych powodom przy zawieraniu umowy kredytu oraz konieczności podpisania oświadczeń dotyczących między innymi ryzyka walutowego.

Zeznania obojga powodów Sąd ocenił jako wiarygodne, pozostające w zgodności z pozostałym wiarygodnym materiałem dowodowym sprawy, co pozwoliło wykorzystać w pełni te zeznania przy konstruowaniu stanu faktycznego niniejszej sprawy.

Sąd oddalił wnioski stron o dopuszczenie dowodu z opinii biegłych. Zdaniem Sądu mając na uwadze żądanie główne powodów przeprowadzenie niniejszego dowodu było zbędne dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy.

Zdaniem Sądu powództwo zasługiwało na uwzględnienie w całości.

Pierwszym zagadnieniem, nad którym pochylił się Sąd było ustalenie, czy powodom przysługiwał interes prawny w ustaleniu nieważności umowy kredytu zawartej z poprzednikiem prawnym pozwanego – albowiem pozwany w odpowiedzi na pozew zarzucił powodom brak takiego interesu. W ocenie pozwanego powodom przysługuje dalej idące powództwo oparte na przesłankach opisanych w pozwie – a więc roszczenie o zapłatę rzekomo nienależnych albo nadpłaconych rat kredytu – co powoduje, iż nie mogli oni wystąpić z żądaniem ustalenia nieważności umowy kredytu.

Stosownie to treści art. 189 k.p.c. „powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny”. Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 14 marca 2014 roku, wydanej w sprawie o sygn. akt III CZP 121/13 odniósł się do przesłanki interesu prawnego wskazując, że jest to obiektywna, czyli wywołana rzeczywistą koniecznością ochrony określonej sfery prawnej, potrzeba uzyskania przez stronę powodową odpowiedniej treści wyroku. Interes prawny istnieje wówczas, gdy istnieje niepewność stosunku prawnego lub prawa, wynikająca z obecnego lub przewidywanego ich kwestionowania lub naruszenia, zatem gdy zachodzi swoista potrzeba ich potwierdzenia, wynikająca z sytuacji prawnej w jakiej znajduje się powód (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 14 lipca 1972 r., III CRN 607/71, OSN 1973, nr 4, poz. 64, z dnia 22 września 1999 r., I PKN 263/99, OSNAP 2000, nr 2, poz. 36). Dopuszcza się pośrednie ustalenie istniejącego stosunku prawnego przez stwierdzenie ważności lub nieważności dokonanej czynności prawnej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 czerwca 1976 r., II CR 288/76, OSNC 1977, nr 5-6, poz. 91). Można zatem przyjąć istnienie tak pojętego interesu powoda w zakresie żądania ustalenia nieważności czynności prawnej zarówno wtedy, gdy chodzi o usunięcie przeszkody prawnej dla jego dalszych czynności jak i wtedy, gdy celem jest uzyskanie szeroko pojętej ochrony prawnej. Orzeczenie sądowe ustalające nieważność czynności prawnej potwierdza nieistnienie stosunku prawnego (prawa) i, jako swoisty prejudykat, będzie miało znaczenie dla ewentualnych czynności i rozstrzygnięć wykraczających poza prawa rzeczowe do nieruchomości. Jego uzyskanie umożliwi osiągnięcie wielu celów, m.in. ułatwi dochodzenie roszczeń z tytułu nienależnego świadczenia, odpowiedzialności cywilno-prawnej lub karnej stron czynności, bądź osób występujących w charakterze ich reprezentantów.

Sąd nie podzielił argumentów przedstawionych przez pozwanego. Fakt, że powodom przysługuje roszczenie o szerszym zakresie nie oznacza, iż nie mają oni prawnej możliwości wystąpienia z roszczeniem o zakresie węższym. To w interesie powodów leżało ustalenie, z jakim roszczeniem chcą wystąpić do Sądu i jaki cel chcą osiągnąć wszczynając postępowanie. W

ocenie Sądu powodowie byli uprawnieni do wystąpienia przeciwko pozwanemu z roszczeniem o ustalenie nieważności całej umowy kredytu nr 76036583, zawartej w dniu 2 grudnia 2009 roku.

Kolejną kwestią, do której odniósł się Sąd było ustalenie, czy na gruncie niniejszej sprawy roszczenie powodów jest przedawnione. W odpowiedzi na pozew pozwany wskazał, iż w odniesieniu do roszczenia z tytułu świadczenia nienależnego powodowie doszukują się go w różnicy pomiędzy wysokością kolejnych, miesięcznych rat kredytu uiszczanych na rzecz Banku a wysokością rat, jakie rzekomo mieliby oni płacić, gdyby kredyt nie podlegał indeksacji. W tym miejscu pozwany wskazał, iż miesięczne raty uiszczane przez powodów stanowią świadczenia okresowe, które zgodnie z art. 118 k.c. przedawniają się w terminie trzech lat. Odnosząc się do powołania się w pozwie na nieuczciwe praktyki rynkowe pozwany wskazał, iż zgodnie z art. 14 ustawy o p.n.p.r. roszczenia z tytułu nieuczciwej praktyki rynkowej przedawniają się z upływem lat trzech.xxxxxxxxxxxxxx Sąd zauważył jednak, iż pozwany w swych rozważaniach nie odniósł się do głównego żądania pozwu – a zatem żądania ustalenia nieważności całej umowy kredytu. Żądanie główne pozwu jest oparte na art. 189 k.p.c. Nie budzi wątpliwości Sądu, iż powództwo o ustalenie obejmuje roszczenie o charakterze niemajątkowym, które zgodnie z art. 117 § 1 k.c. stosowanym *a contrario* nie ulega przedawnieniu. Powyższe rozważania Sądu znajdują swoje potwierdzenie w wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 10 czerwca 2021 roku, w którym Trybunał odniósł się do kwestii przedawnienia. W uzasadnieniu wyroku TSUE znalazło się stwierdzenie, zgodnie z którym w szczególności w celu zapewnienia skutecznej ochrony praw, które konsument wywodzi z dyrektywy 93/13, musi on mieć możliwość podniesienia w każdej chwili nieuczciwego charakteru warunku umownego nie tylko jako środka obrony, ale również w celu stwierdzenia przez sąd nieuczciwego charakteru warunku umownego, w związku z czym powództwo wniesione przez konsumenta w celu stwierdzenia nieuczciwego charakteru warunku zawartego w umowie zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem nie może podlegać żadnemu terminowi przedawnienia. Oznacza to, że jedyną przesłanką, jaką należy spełnić dla wytoczenia powództwa o ustalenie jest posiadanie interesu prawnego. Mając na uwadze, iż kwestia interesu prawnego została wyjaśniona powyżej Sąd wskazuje, iż dla rozstrzygnięcia zasadności żądania głównego powodów nie ma znaczenia zarzut pozwanego, albowiem dotyczy on żądania ewentualnego pozwu. Mając na uwadze, iż Sąd całości przychylił się do żądania głównego pozwu nie było podstaw do rozpoznania żądania ewentualnego, a zatem zarzut pozwanego nie został uwzględniony przez Sąd.

Po dokonaniu powyższych ustaleń i odniesieniu się do zarzutów strony pozwanej Sąd przeprowadził ogólne rozważania na temat umowy kredytu.

Stosownie do treści art. 69 ust. 1 ustawy prawo bankowe (w brzmieniu obowiązującym w czasie zawarcia umowy kredytu przez strony) „przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. W myśl ust. 2 cytowanego przepisu umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności:

- 1) strony umowy;
- 2) kwotę i walutę kredytu;
- 3) cel, na który kredyt został udzielony;
- 4) zasady i termin spłaty kredytu;
- 5) wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany;
- 6) sposób zabezpieczenia spłaty kredytu;
- 7) zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu;
- 8) terminy i sposób postawienia do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych;
- 9) wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje;
- 10) warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy

Umowa kredytu jest umową konsensualną. Dla ważności wykreowania wynikającego z niej stosunku prawnego nie potrzeba dodatkowych czynności stron (por. szerzej np. S. Grzybowski, w: S. Grzybowski (red.), System, t. III, cz. 2, s. 721; G. Sikorski, Komentarz, s. 63). Ustawodawca nie zdecydował się na zawarcie w ustawie definicji legalnej umowy kredytu. Określił jej treść, skutki, strony i elementy istotne. Jak się przyjmuje w literaturze, kredyt bankowy to stosunek ekonomiczny pomiędzy bankiem a kredytobiorcą, którego istota polega na dostarczeniu przez bank określonej kwoty środków pieniężnych kredytobiorcy, pod warunkiem jej późniejszego zwrotu wraz z wynagrodzeniem dla banku (odsetki, prowizja, opłaty manipulacyjne) (por. Z. Ofiarski, Prawo bankowe, teza 1 do art. 69).

W wyroku z dnia 7 listopada 2019 roku (sygn. akt IV CSK 13/19) Sąd Najwyższy wskazał, że z punktu widzenia polskiego systemu prawnego można wyróżnić trzy rodzaje kredytów, w których występuje waluta obca: indeksowany, denominowany i walutowy. Sąd Najwyższy wyjaśnił, że w kredycie indeksowanym kwota kredytu jest podana w walucie krajowej i w tej walucie zostaje wypłacona, ale zostaje przeliczona na walutę obcą według klauzuli umownej opartej również na kursie kupna tej waluty obowiązującym w dniu uruchomienia kredytu, przy czym spłata kredytu następuje w walucie krajowej. W kredycie

denominowanym kwota kredytu jest wyrażona w walucie obcej, a zostaje wypłacona w walucie krajowej według klauzuli umownej opartej na kursie kupna waluty obcej obowiązującym w dniu uruchomienia kredytu, zaś spłata kredytu następuje w walucie krajowej. Z kolei w kredycie walutowym kwota kredytu jest wyrażona w walucie obcej i spłata również jest dokonywana w tej walucie. Tylko w tym ostatnim wypadku roszczenie kredytobiorcy w stosunku do kredytodawcy jest wyrażone w walucie obcej, tj. kredytobiorca może żądać od kredytodawcy wypłaty kwoty kredytu w walucie obcej. W dwóch pozostałych wypadkach żądanie kredytobiorcy w stosunku do kredytodawcy w zakresie spełnienia świadczenia (czyli wypłaty kwoty kredytu) dotyczy wyłącznie waluty krajowej. Nieprawidłowe jest zatem zrównywanie kredytów denominowanych z kredytami walutowymi.

Mając na uwadze powyższe przepisy i orzecznictwo Sąd ustalił, iż umowa kredytu łącząca powodów z poprzednikiem prawnym pozwanego miała charakter umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej. Wynika to z faktu, iż kwota kredytu została określona w walucie polskiej i w tej samej walucie została wypłacona. Jednocześnie w umowie wskazano, iż w dniu wypłaty saldo jest wyrażane w walucie, do której indeksowany jest kredyt według kursu kupna waluty, do której indeksowany jest kredytu podanego w tabeli kursów kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez ██████████ Bank S.A., a następnie saldo walutowe jest przeliczane dziennie na złote polskie według kursu sprzedaży waluty, do której indeksowany jest kredyt, podanego w tabeli kursów kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez ██████████ Bank S.A. W tym miejscu należy wskazać, iż z zeznań świadków przesłuchiwanych w niniejszym postępowaniu wynikały znaczne rozbieżności co do określenia waluty kredytu. Podkreślenia wymaga, iż świadkowie przesłuchiwani w niniejszej sprawie byli pracownikami banku lub osobami, które uczestniczyły bezpośrednio w procesie zawierania umowy kredytu, a zatem powinny one stać na jednakowym stanowisku co do waluty niniejszej umowy. Powyższa okoliczność świadczy o nieprecyzyjnym określeniu waluty kredytu w umowie. Na gruncie niniejszego postępowania Sąd ustalił, iż przedmiotowa umowa stanowiła umowę kredytu indeksowanego.

W niniejszej sprawie nie budziło wątpliwości, że powodowie zawarli przedmiotową umowę kredytu jako konsumenci w rozumieniu art. 22¹ k.c., w myśl którego „za konsumenta uważa się osobę fizyczną dokonującą z przedsiębiorcą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową”.

Powodowie jako podstawę prawną swojego roszczenia wskazali art. 385¹ § 1 k.p.c. podnosząc, że w umowie kredytu znajdują się klauzule abuzywne. Powodowie zakwestionowali w pozwie następujące postanowienia przedmiotowej umowy kredytu:

- „Bank udziela Kredytobiorcy Kredytu w kwocie 248.994,54 złotych polskich, indeksowanego kursem CHF, zwanego dalej „Kredytem” na warunkach określonych w Umowie, a Kredytobiorca zobowiązuje się do wykorzystania kredytu zgodnie z postanowieniami umowy, zwrotu kwoty wykorzystanego Kredytu wraz z odsetkami, w terminach oznaczonych w Umowie oraz zapłaty Bankowi prowizji, opłat i innych należności wynikających z Umowy. Na kwotę kredytu składa się:
 - a) kwota pozostawiona do dyspozycji kredytobiorcy w wysokości 240.000,00 zł przeznaczona realizację celu określonego w ust. 2,
 - b) kwota należnej prowizji z tytułu udzielenia Kredytu w wysokości 1.443,20 zł,
 - c) koszty z tytułu ubezpieczenia od ryzyka utraty pracy, opisanego w § 13, w wysokości 5.323,50 zł,
 - d) koszty z tytułu ubezpieczenia na życie oraz na wypadek trwałej i całkowitej niezdolności do pracy, opisanego w § 13, w wysokości 1.693,84 zł,
 - e) opłata z tytułu wyceny nieruchomości w wysokości 300,00 zł,
 - f) koszty związane z ustanowieniem przez Bank Hipoteki opisanego w § 3 ust. 2 lit. a oraz § 12 ust. 1 (tj. opłata sądowa. Opłata skarbową za pełnomocnictwa pracowników Banku składane przy wniosku o wpis Hipoteki) w wysokości 234,00 zł.

W dniu wypłaty saldo jest wyrażane w walucie, do której indeksowany jest kredyt według kursu kupna waluty, do której indeksowany jest kredyt podanego w tabeli kursów kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez ██████████ Bank S.A., a następnie saldo walutowe jest przeliczane dziennie na złote polskie według kursu sprzedaży waluty, do której indeksowany jest kredyt, podanego w tabeli kursów kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez ██████████ Bank S.A.” – zawarte w § 1 ust. 1 Umowy,

- „Wypłata wskazanej we wniosku o wypłatę kwoty nie wyższej niż Kredyt będzie dokonana przelewem na wskazany/e w tym wniosku rachunek/rachunki bankowy/bankowe prowadzony/prowadzone w banku krajowym. Dzień dokonania przelewu kwoty Kredytu będzie uważany za dzień wypłaty Kredytu. Za prawidłowe wskazanie we Wniosku o Wypłatę rachunków, na które zostanie przelana kwota Kredytu odpowiedzialność ponosi wyłącznie Kredytobiorca. Każdorazowo wypłacana kwota złotych polskich zostanie przeliczona na walutę do której indeksowany jest Kredyt według kursu kupna waluty Kredytu podanego w Tabeli kursów kupna/sprzedaży dla

kredytów hipotecznych udzielonych przez ██████████ Bank S.A. obowiązującego w dniu dokonania wypłaty przez Bank” – zawarte w § 7 ust. 2 Umowy,

- „Rozliczenie każdej wpłaty dokonanej przez Kredytobiorcę będzie następować z datą wpływu środków do Banku, według kursu sprzedaży waluty, do której indeksowany jest Kredyt, podanego w Tabeli kursów kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielonych przez ██████████ Bank S.A., obowiązującego w dniu wpływu środków do Banku” – zawarte w § 10 ust. 8 Umowy,
- „Do rozliczenia transakcji wypłat i spłat kredytu stosowane są odpowiednie kursy kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez ██████████ Bank S.A. dla waluty, do której indeksowany jest kredyt obowiązujące w dniu dokonania transakcji. Kursy kupna określa się jako średnie kursy złotego do danych walut ogłoszone w tabeli kursów średnich NBP minus marża kupna ustalana decyzją Banku. Kursy sprzedaży określa się jako średnie kursy złotego do danych walut ogłoszone w tabeli kursów średnich NBP plus marża sprzedaży ustalana decyzją Banku. Do wyliczenia kursów kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez ██████████ Bank S.A. stosuje się kursy złotego do danych walut ogłoszone w tabeli kursów średnich na stronie internetowej NBP w poprzednim dniu roboczym skorygowane o marże kupna/sprzedaży ██████████ Banku S.A. Marże kupna i sprzedaży opisane w ust. 2 i 3 ustalane są raz na miesiąc decyzją Banku. Wyliczenie ww. marż polega na obliczeniu różnicy pomiędzy średniaki kursami złotego do danych walut ogłoszonymi w tabeli kursów średnich NBP w przedostatnim dniu roboczym miesiąca poprzedzającego okres obowiązywania wliczonych marż, a średnią arytmetyczną z kursów kupna/sprzedaży stosowanych do transakcji detalicznych z pięciu banków na ostatni dzień roboczy miesiąca poprzedzającego okres obowiązywania wliczonych marż. Ww. banki to: PKO BP S.A., Pekao S.A., Bank Zachodni WBK S.A., i Citibank Handlowy Polska S.A. Marże kupna i marże sprzedaży oraz zasady ich ustalania mogą ulegać zmianom. Zmiany zasad opisanych w niniejszym paragrafie są uzależnione od rozpiętości kursów kupna i sprzedaży waluty kredytu na rynku walutowym, rodzaju finansowania działalności Banku, wielkości udziału ww. banków w rynku transakcji walutowych oraz ryzyka walutowego. Zmiany zasad opisanych w niniejszym paragrafie nie wymagają zmiany postanowień Umowy. Obowiązujące w danym dniu roboczym kursy kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez ██████████ Bank S.A. walut zawartych w ofercie banku określone są przez Bank po godzinie 15:00 poprzedniego dnia roboczego i wywieszone w siedzibie Banku oraz publikowane na stronie internetowej ██████████ Banku S.A. Kredytobiorca zgadza się na przekazywanie informacji o wysokości

powyższych kursów oraz o zmianach zasad ich ustalania poprzez zamieszczenie odpowiednich informacji na stronie internetowej Banku” – zawarte w § 17 Umowy.

Stosownie do art. 385¹ § 1 k.c. „postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nieuzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny”. § 2 niniejszego przepisu stanowi, że „jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie”. Zgodnie z § 3 „nieuzgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta”. W § 4 zostało wskazane, że „ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje”.

Pokreślenia wymaga, że przepis art. 385¹ k.c. stanowi implementację art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13/EWG, wykładnią którego zajmował się wielokrotnie Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Trybunał już w wyroku z 30 kwietnia 2014 r., (sygn. C-26/13, Kásler i Káslerné Rábai v. OTP Jelzálogbank Zrt) uznał, że w przypadku kredytów indeksowanych ad casum należy oceniać, czy zasady przeliczania wartości świadczeń określają główny przedmiot umowy. Z kolei Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 1 marca 2017 r. (sygn. IV CSK 285/16) wskazał, że pojęcie postanowień określających główne świadczenia stron oznacza określenie świadczeń decydujących o istocie związania stron umową, czyli o to, co dla stron umowy jest najważniejsze. Pojęcie to należy zatem interpretować raczej wąsko, w nawiązaniu do elementów umowy kluczowych przedmiotowo.

W tym miejscu należy także wskazać na treść art. 385² k.c., zgodnie z którym oceny zgodności postanowienia umowy z dobrymi obyczajami dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy, biorąc pod uwagę jej treść, okoliczności zawarcia oraz uwzględniając umowy pozostające w związku z umową obejmującą postanowienie będące przedmiotem oceny.

Sąd Najwyższy w cytowanym powyżej wyroku z dnia 7 listopada 2019 roku (sygn. akt IV CSK 13/19) wyjaśnił, że niedozwolone postanowienia umowne to konstrukcja przewidziana w art. 385¹ – 385³ KC, mająca na celu ochronę konsumenta przed niekorzystnymi postanowieniami umowy łączącej go z profesjonalistą, jakim niewątpliwie jest pozwany Bank. Zdaniem Sądu Najwyższego możliwość uznania danego postanowienia umownego za

niedozwolone i wyeliminowanie go z praktyki stosowania zależna jest od spełnienia następujących przesłanek:

- 1) postanowienie nie zostało uzgodnione indywidualnie, a więc nie podlegało negocjacom,
- 2) ukształtowane w ten sposób prawa i obowiązki konsumenta pozostają w sprzeczności z dobrymi obyczajami,
- 3) ukształtowane we wskazany sposób prawa i obowiązki rażąco naruszają interesy konsumenta,
- 4) postanowienie umowy nie dotyczy sformułowanych w sposób jednoznaczny głównych świadczeń stron, w tym ceny lub wynagrodzenia.

Powyższe przesłanki muszą zostać spełnione łącznie, brak jednej z nich skutkuje, że sąd nie dokonuje oceny danego postanowienia pod kątem abuzywności.

W tym miejscu na podkreślenie zasługuje wyrażony w orzecznictwie pogląd, że klauzule waloryzacyjne określają świadczenia główne stron (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2019 roku, sygn. III CSK 159/17 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2019 roku, sygn. I CSK 242/18). Fakt, że kwota przedmiotowego kredytu została wyrażona w walucie polskiej i została następnie określona według kursu kupna CHF nie wpływa na świadczenie banku, gdyż pozostaje ono niezmiennie względem oznaczonej w umowie wartości. Jednakże pokreślenia wymaga, że taka regulacja kształtuje wysokość zadłużenia wyrażonego w walucie obcej a w konsekwencji wpływa na wysokość świadczenia kredytobiorcy – czyli zwrot wykorzystanego kredytu. W przeciwieństwie do kwoty kredytu w umowie nie oznaczono wysokości rat, a jedynie uzależniono je od wskazań klauzul indeksacyjnych. Klauzule wyznaczały wysokość zadłużenia kredytobiorcy we franku szwajcarskim, jakie powstało z chwilą wypłaty kwoty kredytu w walucie polskiej. Kwota zadłużenia w CHF wyznaczała wysokość raty w CHF. Kolejno indeksacji podlegała rata w CHF, do waluty w jakiej świadczyć mieli kredytobiorcy, tj. PLN. Dopiero w ten sposób dochodziło do oznaczenia aktualnie wymagalnej raty kapitałowo-odsetkowej.

W związku z powyższym uzasadnionym było dokonanie oceny klauzul indeksacyjnych określonych w niniejszej umowie w oparciu o dyspozycję przepisu art. 385¹ § 1 k.c., jako klauzul określających główne świadczenie stron, które nie zostały jednoznacznie sformułowane. Ocenie Sądu podlegały klauzule wskazane przez powodów.

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 7 listopada 2019 roku (sygn. akt IV CSK 13/19) wskazał, iż dla oceny postanowień umowy decydujące znaczenie mają kryterium dobrych obyczajów oraz kryterium „rażącego”, tzn. znaczącego naruszenia interesów konsumenta. Sąd

Najwyższy wyjaśnił, iż „dobre obyczaje” to reguły postępowania niesprzeczne z etyką, moralnością i aprobowanymi społecznie obyczajami. Za sprzeczne z dobrymi obyczajami można uznać także działania zmierzające do niedoinformowania, dezorientacji, wywołania błędnego przekonania konsumenta, wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności, a więc o działanie potocznie określane jako nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające od przyjętych standardów postępowania. Pojęcie „interesów konsumenta” należy rozumieć szeroko, nie tylko jako interes ekonomiczny, ale mogą tu wejść w grę także inne aspekty: zdrowia konsumenta (i jego bliskich), jego czasu zbędnie traconego, dezorganizacji toku życia, przykrości, zawodu itp. Naruszenie interesów konsumenta wynikające z niedozwolonego postanowienia musi być rażące, a więc szczególnie doniosłe. Kwestią interpretacji powyższych pojęć Sąd Najwyższy zajął się także w wyroku z dnia 1 marca 2017 roku, sygn. IV CSK 285/16, zgodnie z którym istotą dobrego obyczaju jest poszanowanie praw kontrahenta, polegające na formułowaniu zapisów umowy w sposób jednoznaczny, zrozumiały dla niego, niewykorzystywanie jego słabszej pozycji kontraktowej i niewprowadzanie do umowy klauzul, które godzą w równowagę kontraktową stron. To jednocześnie postępowanie rozumiane jako nieuczciwe, nierzetelne. Sąd Najwyższy we wskazanym wyroku odniósł się także do pojęcia rażącego naruszenia interesów konsumenta, wskazując iż oznacza to nieusprawiedliwioną dysproporcję, na niekorzyść konsumenta praw i obowiązków wynikających z umowy. Zdaniem Sądu Najwyższego tego rodzaju naruszenie interesów konsumenta oznacza niekorzystne ukształtowanie jego sytuacji ekonomicznej oraz nierzetelne traktowanie. Sąd Najwyższy wskazał, że ocena postanowienia umowy, które nie było uzgodnione przez strony polega na ustaleniu, czy jest ono sprzeczne z ogólnym wzorcem zachowań przedsiębiorcy (banku) wobec konsumentów oraz jak wyglądałyby prawa i obowiązki konsumenta w sytuacji, w której postanowienie to nie zostałyby zastrzeżone (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 marca 2007 roku, sygn. III SK 21/06, OSNP 2008. Nr 11-12, poz. 181).

W niniejszej sprawie Sąd ustalił, iż zarówno ostateczna wysokość kwoty kredytu jak i wysokość poszczególnych rat kapitałowo – odsetkowych spłacanych przez powodów była uzależniona od kursów kupna i sprzedaży waluty, do której indeksowany był kredyt – CHF – określonej w tabeli kursów, która była opracowywana przez bank. Powyższa tabela była ustalana na podstawie średniej arytmetycznej marż pięciu banków, które działają w Polsce i kursów średnich NPB. Co prawda sposób ustalania przedmiotowej marży został oznaczony w umowie kredytu, jednakże ma ona charakter zmienny i zmiany te mogą zachodzić dynamicznie. Jak zostało ustalone na gruncie niniejszej sprawy powodowie w momencie zawierania umowy kredytu nie byli w stanie określić jego rzeczywistej kwoty – znali jedynie kwotę wyrażoną w walucie polskiej, określoną w umowie. Dopiero w momencie wypłaty kredytu powodowie uzyskali informację o jego rzeczywistej wysokości. Podobnie wygląda kwestia wysokości rat

kapitałowo – odsetkowych, albowiem powodowie dopiero w momencie pobrania przez Bank określonych kwot z tytułu poszczególnych rat kredytu z oznaczonego rachunku bankowego poznawali wysokość poszczególnych rat kredytu. . Powyższa analiza doprowadziła Sąd do wniosku, iż w przedmiotowej umowie kredytu nie zostały określone świadczenia główne stron umowy. Wydaje się, że takie ukształtowanie treści umowy i zakres informacji udzielanych kredytobiorcom doprowadził do niekorzystnego ukształtowania ich sytuacji prawnej jako strony stosunku zobowiązaniowego. Prowadzi to do wniosku, iż strony przedmiotowego stosunku prawnego wynikającego z umowy kredytu nie są sobie równe, albowiem bank faktycznie jednostronnie kształtował wysokość zobowiązania kredytobiorców ustalając kurs waluty, do której indeksowany był kredyt.

Postanowienia, które pozostawiają przedsiębiorcy pole do arbitralnego kształtowania wysokości świadczeń konsumenta, choćby w praktyce niewykorzystane, niewątpliwie godzą w równowagę kontraktową stron, konsument nie ma bowiem wpływu na ostateczną wysokość zobowiązania, a nadto, wobec pozostawienia tej kompetencji w rękach banku – nie ma nawet możliwości jej realnego oszacowania. Skoro bank może wybrać dowolne kryteria ustalania kursów, wpływających na wysokość rat, klauzule te rażąco naruszają zasadę równowagi kontraktowej stron na niekorzyść konsumentów, jak również dobre obyczaje, które nakazują, aby ponoszone przez konsumenta koszty związane z zawarciem i wykonywaniem umowy, o ile nie wynikają z czynników obiektywnych, były możliwe do przewidzenia, a sposób ich generowania podlegał weryfikacji (por. wyr. Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 21 października 2011 roku, sygn. akt VI ACa 420/11). Podobne stanowisko wyraził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 11 grudnia 2019 roku, sygn. V CSK 382/18 wskazując, że określenie wysokości należności obciążającej konsumenta z odwołaniem do tabel kursów ustalanych jednostronnie przez bank, bez wskazania obiektywnych kryteriów, jest nietransparentne, pozostawia pole do arbitralnego działania banku i w ten sposób obarcza kredytobiorcę nieprzewidywalnym ryzykiem oraz narusza równorzędność stron (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2016 roku, sygn. I CSK 1049/14 (OSNC 2016, Nr 11, poz. 134, z dnia 1 marca 2017 roku, sygn. IV CSK 285/16 z dnia 19 września 2018 roku, sygn. I CNP 39/17, z dnia 24 października 2018 roku, sygn. II CSK 632/17, z dnia 13 grudnia 2018 roku, sygn. V CSK 559/17, z dnia 27 lutego 2019 roku, sygn. II CSK 19/18, z dnia 4 kwietnia 2019 roku, sygn. III CSK 159/17, OSP 2019, z. 12, poz. 115, z dnia 9 maja 2019 roku, sygn. I CSK 242/18, z dnia 29 października 2019 roku, sygn. IV CSK 309/18).

Ponadto, w toku niniejszej sprawy Sąd ustalił, iż treść przedmiotowej umowy kredytu została ustalona w oparciu o standardowy wzorzec umowy, którego zapisy nie były negocjowane

przez powodów, a zatem powodowie nie mieli wpływu na ukształtowanie treści umowy kredytu, którą zawarli z pozwanym. Podkreślenia wymaga, iż powodowie w stosunku z bankiem są konsumentami – nie mają wiedzy na temat produktów bankowych, nie mieli także doświadczenia w spłacaniu kredytu indeksowanego do waluty obcej. Powodowie zawierając przedmiotową umowę kredytu kierowali się zaufaniem do instytucji, jaką jest bank i wierzyli, iż zaofiarowany im produkt będzie zgodny z ich oczekiwaniami i będzie produktem bezpiecznym. Powodowie, zawierając przedmiotową umowę kredytu nie mieli świadomości w jaki sposób zmiana kursu waluty, do której indeksowany jest kredyt może wpłynąć na wysokość ich zobowiązania. Co więcej, byli oni zapewniani o stabilności waluty, jaką jest frank szwajcarski. Rzeczywistą przyczyną, dla której powodowie zdecydowali się na zawarcie umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej było nieposiadanie przez nich zdolności kredytowej dla zawarcia umowy kredytu w walucie polskiej. Fakt, iż podlegające ocenie postanowienia umowy nie zostały z powodami indywidualnie uzgodnione, ani nie wyjaśniono im znaczenia poszczególnych postanowień ani nie uprzedzono o ewentualnych negatywnych skutkach zmiany kursy waluty indeksacji doprowadził Sąd do wniosku, iż została spełniona została kolejna przesłanka z art. 385¹ k.c.

W uzasadnieniu pozwu powodowie wskazali, iż tożsame z kwestionowanymi klauzulami są następujące klauzule, które zostały uznane za niedozwolone: klauzula nr 5743 i klauzula nr 3178:

- „Raty kapitałowo-odsetkowe oraz raty odsetkowe spłacane są w złotych po uprzednim ich przeliczeniu wg kursu sprzedaży CHF z tabeli kursowej [REDAKT] Banku S.A. obowiązującego na dzień spłaty z godziny 14:50” – klauzula nr 5743,
- „Kredyt jest indeksowany do CHF/USD/EUR, po przeliczeniu wypłaconej kwoty zgodnie z kursem kupna CHF/USD/EUR według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku [REDAKT] w dniu uruchomienia kredytu lub transzy” – klauzula nr 3178.

Sąd podzielił rozważania strony powodowej w tym zakresie tożsamości cytowanych klauzul z postanowieniami umowy kredytu zawartej pomiędzy powodami a poprzednikiem prawnym pozwanego. Konsekwencją powyższych ustaleń, że umowa obejmuje klauzule abuzywne, wpisane do rejestru, było przyjęcie, że strony nie są nimi związane, co następuje *ex lege* ze skutkiem *ex tunc* (por. także wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 września 2016 roku, sygn. II CSK 750/15). Takie przyjęcie powoduje konieczność dokonania oceny, czy umowa będzie obowiązywała strony w pozostałym zakresie.

Zgodnie z brzmieniem art. 6 ust. 1 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 roku w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich „Państwa członkowskie stanowią, że na mocy prawa krajowego nieuczciwe warunki w umowach zawieranych przez sprzedawców lub dostawców z konsumentami nie będą wiążące dla konsumenta, w umowa w pozostałej części będzie nadal obowiązywała strony, jeżeli jest to możliwe po wyłączeniu z niej nieuczciwych warunków”.

Podobna regulacja znajduje się w art. 385¹ § 2 k.c., zgodnie z którym „jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie”.

Powyzsza kwestia była przedmiotem rozważań Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawie o sygn. C-260/18 (Kamil Dziubak i Justyna Dziubak przeciwko Reiffeisen Bank International AG). W wyroku z dnia 3 października 2019 roku Trybunał Sprawiedliwości przesądził, że jeżeli sąd krajowy uzna, że zgodnie z odpowiednimi przepisami obowiązującego go prawa utrzymanie w mocy umowy bez zawartych w niej nieuczciwych warunków nie jest możliwe, art. 6 ust 1 dyrektywy 93/13 zasadniczo nie stoi na przeszkodzie jej unieważnieniu. Zdaniem Trybunału Sprawiedliwości jest tak zwłaszcza wówczas, gdy unieważnienie klauzul zakwestionowanych przez kredytobiorców doprowadziłoby nie tylko do zniesienia mechanizmu indeksacji oraz różnic kursów walutowych, ale również pośrednio – do zaniknięcia ryzyka kursowego, które jest bezpośrednio związane z indeksacją przedmiotowego kredytu do waluty. Co więcej Trybunał Sprawiedliwości ocenił także, że klauzule dotyczące ryzyka wymiany określają główny przedmiot umowy kredytu, w związku z czym obiektywna możliwość utrzymania obowiązywania przedmiotowej umowy kredytu wydaje się w tych okolicznościach niepewne (zob. podobnie wyrok z dnia 14 marca 2019 roku, Dunai, C-118/17, pkt 48, 53 i przytoczone tam orzecznictwo).

Okolicznością, jaką należy wziąć pod uwagę dokonując oceny nieważności umowy kredytu jest ochrona konsumenta. Trybunał Sprawiedliwości w wyroku z dnia 3 października 2019 roku (sygn. C-260/18; Kamil Dziubak i Justyna Dziubak przeciwko Reiffeisen Bank International AG) wskazał, że ochrona konsumenta może zostać zapewniona jedynie wtedy, gdy uwzględnione zostaną jego rzeczywiste i tym samym bieżące interesy, a nie interesy, jakie miał w okolicznościach istniejących w chwili zawarcia danej umowy. Na uwagę zasługuje także wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 30 kwietnia 2014 roku wydany w sprawie o sygn. C-26/13 (Kásler i Káslerné Rábai v. OTP Jelzálogbank Zrt), w którym wyjaśniono, że dla oceny abuzywności postanowienia będącego współzródłem spreadu walutowego, zezwalającego przedsiębiorcy na obliczenie wysokości należnych od konsumenta rat miesięcznych według

stosowanego przez tego przedsiębiorcę kursu sprzedaży waluty obecnej istotne jest to, czy przeciętny konsument mógł nie tylko dowiedzieć się o istnieniu różnicy ogólnie obserwowanej na rynku papierów wartościowych, między kursem sprzedaży a kursem kupna waluty obcej, ale również oszacować – potencjalnie istotne – konsekwencje ekonomiczne, jakie niosło dla niego zastosowanie kursu sprzedaży przy obliczaniu rat kredytu, którymi zostanie ostatecznie obciążony, a w rezultacie także „całkowity koszt zaciągniętego przez siebie kredytu”.

Trybunał Sprawiedliwości w przywołanym wyroku z dnia 3 października 2019 roku (sygn. C 260/18) orzekł ponadto, że art. 6 ust 1 dyrektywy 93/13 nie stoi na przeszkodzie temu, by sąd krajowy miał możliwość zastąpienia nieuczciwego postanowienia umownego przepisem prawa krajowego o charakterze dyspozytywnym albo przepisem mającym zastosowanie, gdy strony danej umowy wyrażą na to zgodę, przy czym możliwość ta jest ograniczona do przypadków, w których usunięcie nieuczciwego postanowienia umownego zobowiązywałoby sąd do unieważnienia umowy jako całości, narażając tym samym konsumenta na szczególnie szkodliwe skutki, tak że ten ostatni zostałby tym ukarany (zob. podobne wyroki: z dnia 30 kwietnia 2014 roku, *Kásler i Káslerné Rábai v. OTP Jelzálogbank Zrt*, C-26/13, pkt 80-84; z dnia 26 marca 2019 roku, *Abanca Corporación Bancaria i Bankia*, C-70/17 i C-179/17, pkt 64).

Na gruncie prawa krajowego, w art. 58 § 1 k.c. uregulowano, iż czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy.

Analiza przytoczonego orzecznictwa i przepisów pozwala na stwierdzenie, iż możliwe jest zastąpienie klauzul abuzywnych odpowiednimi przepisami ustawy. Zdaniem Sądu nie ma jednak w polskim systemie norm prawnych takich przepisów dyspozytywnych, którymi Sąd mógłby uzupełnić nieuczciwe klauzule. Tym samym, Sąd nie podzielił stanowiska pozwanego o możliwości zastąpienia nieuczciwych klauzul odpowiednimi przepisami i uznał, że utrzymanie w mocy przedmiotowej umowy kredytu bez klauzul uznanych za abuzywne nie jest możliwe.

Mając na uwadze powyższe okoliczności oraz przytoczone stanowisko doktryny i orzecznictwo Sąd na podstawie przytoczonych przepisów ustalił, że umowa kredytu nr [REDAKTOWANE] z dnia 2 grudnia 2009 roku zawarta pomiędzy powodami: [REDAKTOWANE] i [REDAKTOWANE] a poprzednikiem prawnym pozwanego – [REDAKTOWANE] Bankiem S.A. z siedzibą w Gdańsku jest nieważna, o czym orzekł jak w punkcie I sentencji wyroku.

W tym miejscu należy wskazać, iż skoro Sąd uznał za zasadne żądanie ustalenia nieważności całej umowy kredytu na podstawie (między innymi) art. 58 k.c. w zw. z art. 189

k.c., Sąd nie przystąpił do rozpoznania żądania unieważnienia umowy kredytu na podstawie art. 12 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 roku o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym.

Ponadto należy dodać, iż powodowie wystąpili w pozwie z roszczeniem ewentualnym. Roszczenie ewentualne, jest to roszczenie zgłaszane obok roszczenia głównego na wypadek jego nieuwzględnienia. W niniejszej sprawie Sąd uwzględnił w całości roszczenie główne, dlatego też za bezprzedmiotowe uznał rozpatrywanie roszczenia ewentualnego.

O kosztach Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c., zgodnie z którym „strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu)”. Mając na uwadze, iż Sąd uwzględnił w całości roszczenie główne powodów zasadnym wydało się obciążenie kosztami niniejszej sprawy w całości pozwanego, dlatego też Sąd orzekł jak w punkcie II sentencji wyroku.